



**Luonnon-, ympäristö- ja metsätieteilijöiden liitto Loimu ry**

**Kestävän tulevaisuuden ohjelma**

# Loimun Kestävän tulevaisuuden ohjelma

## Sisälllys

- 1. Johdanto: Kestävän tulevaisuuden rakentaminen päätöksenteon painopisteeksi**
- 2. Investoiminen kilpailukykyä, osaamista ja uusia innovaatioita edistävään koulutukseen ja tutkimukseen**
  - 2.1. Tutkimus-, kehitys- ja innovaatioinvestointien nostaminen yli neljään prosenttiin bruttokansantuotteesta
  - 2.2. Investoinnit laadukkaaseen, määrällisesti ennakoituun perustutkintokoulutukseen ja korkeatasoiseen perustutkimukseen
  - 2.3. Opiskelijoiden ja vastavalmistuneiden tukeminen työelämään siirtymisessä ja ensimmäisen työpaikan löytämisessä
  - 2.4. Korkeakoulujen ensikertalaisikiintiöiden vaikutusten selvittäminen
- 3. Biotalousalojen ja niiden koulutus- ja tutkimusverkoston kehittäminen**
  - 3.1. Biotalousstrategian ja muiden alan strategioiden ja suunnitelmien toteuttaminen
  - 3.2. Biotalousalan koulutus- ja tutkimusverkoston kehittäminen
  - 3.3. Uusiutuvien luonnonvarojen käyttöön liittyvien tutkimusten ja hankkeiden rahoittaminen
  - 3.4. Jalostusastetta nostavaan tuotekehitykseen panostaminen
  - 3.5. Puurakentamisen määrätietoinen edistäminen
- 4. Panostaminen terveydenhuoltoon nivoutuvaan innovatiiviseen ja tulokselliseen tutkimus- ja yritystoimintaan**
  - 4.1. Kansainvälisten investointien saaminen Suomeen
  - 4.2. Kansallinen genomstrategia ja genomikeskuksen perustaminen
  - 4.3. Kansallisen syöpäkeskuksen toiminnan käynnistäminen
  - 4.4. Kansallisen Neurokeskuksen perustaminen
  - 4.5. Biopankkien toiminnan yhtenäistäminen
- 5. Luonnonvarojen kestävään ja monipuoliseen hyödyntämiseen sekä hiilivaraston kasvuun tähtäävän metsä- ja elinkeinopolitiikan toteuttaminen**
  - 5.1. Metsien hiilivaraston kasvattaminen
  - 5.2. Metsien monipuolinen hyödyntäminen hyvinvoinnin tuottamisessa
  - 5.3. Metsä-, ympäristö-, ilmasto-, luonnonvara-, maaperä- ja vesiosaamisen käyttö kehitysyhteistyössä ja palveluviennissä
- 6. Suomalaisen luonnon monimuotoisuuden säilyttäminen**
  - 6.1. Ympäristönsuojelun ja -hoidon laadukkaan tason varmistaminen
  - 6.2. Pitkäaikaisten ympäristötutkimuksen seurantajärjestelmien turvaaminen
  - 6.3. Vapaaehtoisuuteen perustuvat luonnonhoitotoimenpiteet
  - 6.4. Vesien ja meren hoidosta huolehtiminen
  - 6.5. Ekologisten kompensatiomenettelyjen lainsäädännön kehittäminen
- 7. Työelämän joustavuus, työ- ja perhe-elämän yhdistämisen mahdollisuuksien yhdenvertaisuus, työntekijän hyvinvointi ja vaikutusmahdollisuudet**
  - 7.1. Osaamistilimalli käyttöön jatkuvan oppimisen kehittämiseksi
  - 7.2. Perhevapaaajärjestelmän uudistaminen
  - 7.3. Kilpailukieltojen tarpeettoman käytön rajoittaminen
  - 7.4. Työntekijöiden oikeus saada asiansa ajetuksi
  - 7.5. Kansallinen ohjelma häirinnän poistamiseksi

## 1. Kestävän tulevaisuuden rakentaminen päätöksenteon painopisteeksi

Luonnon-, ympäristö- ja metsätieteilijöiden liitto Loimu ry kokoaa yhteen lähes 15 000 korkeasti koulutettua asiantuntijaa. Loimun jäsenet ovat koulutukseltaan biologeja, biotieteilijöitä, fyysikoita, geologeja, kemistejä, limnologeja, maantieteilijöitä, matemaatikoita, meteorologeja, metsänhoitajia, tilastotieteilijöitä, ympäristötieteilijöitä – ja monia muita. Loimulaiset työskentelevät asiantuntija- ja johtotehtävissä useilla eri aloilla ja sektoreilla.

Kestävän tulevaisuuden ohjelmassamme tuomme esiin korkeimmin koulutettujen luonnontieteellisten, ympäristö- ja metsäalojen asiantuntijoiden esitykset suomalaisen menestyksen ja kestävän kehityksen edistämiseksi.

Loimu esittää, että Suomen hallitus laatii vaalikaudella 2019–2023 oman Kestävän tulevaisuuden ohjelmansa, jonka elinkeino-, koulutus-, ja ympäristöpolitiikan kestävät ratkaisut tuottavat suomalaisille hyvinvointia ja menestystä pitkälle tulevaisuuteen kestävän kehityksen periaatteita noudattaen. Suomen tulevaisuuden ja sen rakentamisen tulee olla kestävää niin ekologisesti, taloudellisesti kuin sosiaalisestikin.

Loimun esitykset kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi ovat:

- **Investoiminen kilpailukykyä, osaamista ja uusia innovaatioita edistävään koulutukseen ja tutkimukseen**
- **Sitoutuminen biotalousalojen ja niiden koulutus- ja tutkimusverkoston kehittämiseen**
- **Panostaminen terveydenhuoltoon nivoutuvaan innovatiiviseen ja tulokselliseen tutkimus- ja yritystoimintaan**
- **Luonnonvarojen kestävään ja monipuoliseen hyödyntämiseen sekä hiilivaraston kasvuun tähtäävän metsä- ja elinkeinopolitiikan toteuttaminen**
- **Suomalaisen luonnon monimuotoisuuden säilymisen varmistaminen**
- **Työelämän joustavuuden, työ- ja perhe-elämän yhdistämisen mahdollisuuksien yhdenvertaisuuden sekä työntekijöiden hyvinvoinnin ja vaikutusmahdollisuuksien edistäminen**

Kestävän tulevaisuuden ohjelman lisäksi Loimu on julkaissut omat esityksensä Suomen hallitusohjelmaan vaalikaudelle 2019–2023 sekä yhteiset metsä- ja maatalouspoliittiset hallitusohjelmaesitykset Agronomiliiton ja Luonnonvarat ry:n kanssa.

## 2. Investoiminen kilpailukykyä, osaamista ja uusia innovaatioita edistävään koulutukseen ja tutkimukseen

Suomella on kunnianhimoiset tavoitteet osaamiseen ja luonnonvarojen kestävään hoitoon ja käyttöön menestyksensä perustavana valtiona. Nämä tavoitteet toteutuvat, kun meillä on riittävästi huippuosaamista ja resurssit käytetään järkevästi. Pitkäjänteinen koulutus- ja innovaatiopolitiikka on ollut yksi merkittävimmistä menestystekijöistämme. Huippuosaajia tulee työmarkkinoille vain, jos meidän korkeakoulujemme opetus heitä tuottaa. Vain korkeatasoisella koulutusjärjestelmällä pystymme säilyttämään asemamme yhtenä maailman vauraimmista ja vakaimmista yhteiskunnista.

Suomen kannattaa investoida nykyistä enemmän korkeatasoiseen koulutukseen ja siitä nousevan innovatiivisuuden edistämiseen. Tulevaisuudennäkymämme heikkenevät, jos valtio toimillaan heikentää korkeakoulujen toimintaedellytyksiä tai tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan rahoitus pohjaa.

### *2.1. Tutkimus-, kehitys- ja innovaatioinvestointien nostaminen yli neljään prosenttiin bruttokansantuotteesta*

[Tutkimus- ja innovaationeuvoston visio- ja tiekartan](#) mukaan vuonna 2030 Suomi on maailman vetovoimaisin ja osaaVIN kokeilu- ja innovaatioympäristö, jossa julkinen ja yksityinen sektori panostavat yhdessä tutkimus- ja innovaatiotoimintaan 4 prosenttia bruttokansantuotteesta vaikuttavasti ja tuloksekkaasti.

Tämä on erittäin kannatettava päämäärä. Loimun näkemyksen mukaan jo seuraavan vaalikauden 2019–2023 aikana on otettava tavoitteeksi tutkimus-, kehitys-, ja innovaatiotoiminnan investointien kasvattaminen yli 4 prosenttiin bruttokansantuotteesta niin, että julkinen rahoitus kattaa neljänneksen rahoituksesta, eli on 1 prosentti bruttokansantuotteesta.

### *2.2. Investoinnit laadukkaaseen, määrällisesti ennakoituun perustutkintokoulutukseen ja korkeatasoiseen perustutkimukseen*

Tuottavia innovaatioita syntyy vain, jos korkeakoulujen perustutkintokoulutus on kunnossa. Asiantuntijoiden koulutusmäärien pitää myös olla oikeassa suhteessa työmarkkinoiden osaajatarpeeseen, jotta osaajat saadaan tekemään koulutustaan vastaavaa työtä ja heidän kykyjään hyödynnettyä mahdollisimman tehokkaasti Suomen menestyksen eteen. Esimerkiksi luonnontieteellisen korkeakoulutuksen ja työmarkkinoiden tarpeiden kohtaamisen kannalta on erittäin tärkeää, että sisällöllistä ja määrällistä ennakoitua työtä tehdään harkiten sekä tutkittuun, luotettavaan tietoon perustuen.

Perustutkintokoulutuksen ja perustutkimuksen tason nostamiseksi Suomen on pysäytettävä viime vuosina toteutettu kilpailukykyä ja innovaatiotoimintaa heikentävä korkeakoulujen rahoituksen supistaminen. Maailmanluokan osaajia valmistuu suomalaisista korkeakouluista vain, jos opiskelumahdollisuudet ja opetus on laadukkaasti järjestetty. Tämä toteutuu vain riittävällä rahoituksella.

Korkeatasoisen opetuksen ja tutkimuksen vakaa rahoituspohja on ensiarvoisen tärkeä suomalaisen tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan kehittymiselle.

Perustutkintokoulutuksen ja perustutkimuksen tason nostamiseksi yliopisto- ja ammattikorkeakouluindeksi on palautettava täysimääräisenä. Korkeakoulujen rahoituksesta on tehtävä nykyistä ennakoitavampaa ja selkeämpää kasvattamalla perusrahoituksen merkitystä korkeakoulujen rahoitusmallissa.

### *2.3. Opiskelijoiden ja vastavalmistuneiden tukeminen työelämään siirtymisessä ja ensimmäisen työpaikan löytämisessä*

Mitä nopeammin korkeakouluista valmistuvat asiantuntijat pääsevät tekemään koulutustaan vastaavaa työtä, sitä enemmän heidän työpanoksensa hyödyttää suomalaista yhteiskuntaa. Valtion ja työmarkkinajärjestöjen tulee yhdessä luoda ratkaisuja, joilla tehokkaasti edistetään korkeasti koulutettujen nuorten asiantuntijoiden laadullista työllistymistä.

Valtion on investoitava korkeakoulujen riittävään resursointiin opintojen ohjaamisen ja urapalveluiden järjestämisessä. Työmarkkinajärjestöjen kanssa on mahdollista löytää lukuisia yhteisiä intressejä työllisyysasteen kohottamisessa ja korkeakoulutettujen työllistymisessä koulutustaan vastaaviin työtehtäviin. Työllisyyspalveluiden kokonaisuudistuksessa on huomioitava korkeakoulutetuille suunnatut palvelut.

### *2.4. Korkeakoulujen ensikertalaiskiintiöiden vaikutusten selvittäminen*

Korkeakouluissa on laajalti otettu käyttöön ensikertalaiskiintiöt. Niiden vaikutukset työelämään ovat vielä epäselvät. Ensikertalaiskiintiöiden vaikutukset työelämässä tulee selvittää ja tutkitun tiedon perusteella tulee tehdä päätökset siitä, miten järjestelmää tulee kehittää jatkossa.

## **3. Biotalousalojen ja niiden koulutus- ja tutkimusverkoston kehittäminen**

Biotaloudelle on olemassa useita määritelmiä. Suomen itsenäisyyden juhlarahasto [Sitra määrittelee biotalouden](#) sellaiseksi tuotannoksi, jossa hyödynnetään luonnosta saatavia uusiutuvia materiaaleja sekä kehitetään ja otetaan käyttöön niihin liittyviä innovaatioita ja teknologioita. Samalla edistetään systeemistä muutosta kohti uusiutuvien luonnonvarojen käyttöä uusiutumattomien sijaan.

Suomi on koko maailmassa edelläkävijä kansallisten biotalouteen liittyvien pitkän tähtäimen strategioiden ja suunnitelmien laadinnassa. Olemassa olevissa strategia- ja ohjelmadokumenteissa Suomelle on asetettu kunnianhimoisia tavoitteita. Niiden toteutuminen tuottaa hyvinvointia ja kestävästä kehitystä koko yhteiskuntaan. Siksi onkin ensiarvoisen tärkeää, että maan hallitus tukee omilla toimillaan ja investoinneillaan biotaloussektoria tavoitteiden saavuttamisessa.

Koko ihmiskunnan suurten ongelmien, kuten ilmastonmuutoksen, ratkaisemisessa korkeatasoisella osaamisella on merkittävä rooli. Siirtyminen hiilitaloudesta biotalouteen ja uusiutumattomien luonnonvarojen käytöstä uusiutuvien luonnonvarojen käyttöön on tärkeää, ei vain Suomelle, vaan koko maailmalle.

### *3.1. Biotalousstrategian ja muiden alan strategioiden ja suunnitelmien toteuttaminen*

Suomi on biotalousosaamisen edelläkävijä. Luonnonvaroihimme perustuvissa elinkeinoissa on potentiaali kestäväälle tulevaisuudelle, uusien työpaikkojen synnylle sekä vientitulojen kasvulle.

[Luonnonvarakeskuksen laskelmien](#) mukaan vuonna 2017 biotalous muodosti 12 prosenttia eli 23,5 miljardia euroa maamme kansantalouden arvonlisäyksestä ja työllisti suoraan 315 000 ihmistä. Biotalous merkitys Suomen taloudelle on merkittävä ja edelleen kasvava.

Vuonna 2014 julkaistun [Suomen biotalousstrategian](#) tavoitteena on nostaa biotaloutemme vuotuinen tuotos Suomen kansantaloudessa 100 miljardiin euroon vuoteen 2025 mennessä ja luoda 100 000 uutta työpaikkaa. Vuonna 2011 biotalouden tuotos oli 60,7 miljardia euroa, vuonna 2017 se nousi 67,7 miljardiin euroon. Suunta on siis oikea, mutta vauhti on edelleen liian hidaskas tavoitteeseen nähden. Biotalousinvestoinnit ovat vauhdittuneet biotalousstrategian julkaisemisen jälkeen, vuoden 2014 4,6 miljardista eurosta vuoden 2017 5,7 miljardiin euroon, mikä on erittäin positiivista.

On erittäin tärkeää, että poliittiset päättäjät jatkavat biotalousstrategian määrätietoista toteuttamista ja rahoittamista, koska näillä toimenpiteillä pystytään hyvinvoinnin tuottamisen lisäksi edistämään siirtymistä uusiutumattomien luonnonvarojen käytöstä uusiutuvien luonnonvarojen käyttöön.

Biotalousstrategian lisäksi Suomella on useita biotalousaloihin liittyviä kunnianhimoisia ja kannatettavia strategioita ja suunnitelmia (mm. [Kansallinen metsästrategia 2025](#), [Sinisen biotalouden kansallinen kehittämissuunnitelma 2025](#)). Näiden strategioiden toteuttaminen ja rahoittaminen on olennainen osa biotalousalojen kehittämistä.

### *3.2. Biotalousalan koulutus- ja tutkimusverkoston kehittäminen*

Suomella on mahdollisuus saavuttaa biotalousaloilla entistä suurempaa kilpailuetua, mikäli biotalousstrategian tavoitteet saavutetaan. Tämä ei tapahdu ilman vahvaa, kattavaa ja toimintakykyistä koulutus- ja tutkimusverkostoa. Riittävä investointi on varmistettava biotalousalojen mahdollisuus kehittää koulutusta ja tutkimusta niin, että eri oppiaineiden jatkuvuus ei ole uhattuna.

### *3.3. Uusiutuvien luonnonvarojen käyttöön liittyvien tutkimusten ja hankkeiden rahoittaminen*

Tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan rahoitusta tulee lisätä sellaisille aloille, joiden kehittämisestä Suomelle on eniten hyötyä. Ilmastonmuutoksen hillitseminen on ihmiskunnan suurin haaste tulevina vuosikymmeninä ja vuosisatoina. Suomessa on maailmanluokan osaamista uusiutuvien luonnonvarojen käytön tutkimuksessa ja niiden hyödyntämisessä. Siksi tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan investointeja tulee suunnata sellaisiin hankkeisiin, jotka edistävät siirtymistä uusiutumattomien luonnonvarojen käytöstä uusiutuvien luonnonvarojen käyttöön.

Metsäntutkimuksen tehostamiseksi olisi luotava alalle Maatilatalouden kehittämisrahasto MAKERAn kaltainen selkeä kotimainen rahoitusinstrumentti.

### *3.4. Jalostusastetta nostavaan tuotekehitykseen panostaminen*

Biotalousalojen tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnalla pitää pystyä tuottamaan mahdollisimman paljon arvonlisäystä yhteiskunnalle. Samalla pitää keskittyä niihin tuotteisiin, joita kehittämällä saadaan aikaan tehokkaimmat mahdolliset tulokset ilmastonmuutoksen hillitsemisen kannalta.

Suomella on maailmanluokan osaamista ja sitä pitää käyttää. Keskittymällä korkean jalostusarvon tuotteisiin ja jalostusarvoa nostavaan tuotekehitykseen olemme oikealla tiellä niin suomalaisen yhteiskunnan hyvinvoinnin parantamisessa kuin ilmastonmuutoksen hillitsemisessä.

### *3.5. Puurakentamisen määrätietoinen edistäminen*

Puun käytön edistäminen rakentamisen materiaalina sekä julkisessa että yksityisessä rakentamisessa koko maassa on yksi biotalouden mahdollisuuksista korvata nykyisiä rakennusmateriaaleja kestävämmällä vaihtoehdolla.

[Ympäristöministeriön puurakentamisen ohjelma](#) on vietävä maaliin ja myös sen jälkeen on kiinnitettävä huomiota alan jatkuvaan kehittämiseen.

## **4. Panostaminen terveydenhuoltoon nivoutuvaan innovatiiviseen ja tulokselliseen tutkimus- ja yritystoimintaan**

Suomessa on korkeatasoista osaamista terveydenhuoltoon liittyvässä tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnassa. Alalla on otettu edistysaskelia viime vuosien aikana ja tätä kehitystä on syytä jatkaa. Terveystieteiden tutkimuksessa ja yritystoiminnassa Suomella on mahdollisuus nousta kärkitoimijoiden joukkoon. Käynnissä on useita hankkeita, joita Loimu pitää erittäin tärkeinä suomalaisen terveydenhuollon tutkimuksen ja yritystoiminnan kehittämiseksi. Hankkeita tulee viedä määrätietoisesti eteenpäin, jotta toiminnan tulokset saadaan mahdollisimman nopeasti ja tehokkaasti hyödyttämään suomalaista yhteiskuntaa.

Näitä hankkeita ovat erityisesti genomstrategia ja genomikeskuksen perustaminen, Kansallisen syöpäkeskuksen toiminnan käynnistäminen, Kansallisen Neurokeskuksen perustaminen ja biopankkien toiminnan yhtenäistäminen.

Samalla tulee huolehtia sairaaloiden tutkimushenkilökunnan riittävän laadukkaasta resursoinnista, koulutuksen tasosta ja määrästä.

### *4.1. Kansainvälisten investointien saaminen Suomeen*

Terveysalan tutkimus- ja yritystoiminta vaatii onnistuakseen pääomaa Suomen lisäksi myös ulkomailta. Suomessa tulisi edelleen kehittää innovatiivisia rahoitusmalleja ja tukimuotoja, jotta tänne pystytään houkuttelemaan kansainvälisiä investointeja ja siten edistämään suomalaisen terveysalan tutkimus- ja yritystoiminnan elinvoimaisuutta.

#### *4.2. Kansallinen genomistrategia ja genomikeskuksen perustaminen*

Suomessa on meneillään useita erittäin kannatettavia hankkeita, joissa yhdistetään tuloksettaasti tutkimusta ja terveydenhuoltoa. Näiden hankkeiden edistämistä ja loppuun saattamista tulee jatkaa.

[Kansallisen genomistrategian](#) toteuttaminen on keskeinen hanke suomalaisen terveydenhuollon tutkimus- ja yritystoiminnan edistämiseksi. Strategialla tavoitellaan muun muassa genomitiedon laajaa käyttöä terveydenhuollossa yksilön ja väestön tarpeisiin. Tarkoituksena on myös tarjota kansalaisille mahdollisuuksia hyödyntää genomitietoa omassa elämässään. Lisäksi sillä parannetaan Suomen asemaa kansainvälisesti houkuttelevana tutkimus- ja liiketoimintaympäristönä genomiikan alalla.

Yksi genomistrategian tärkeimmistä toimenpiteistä on [genomikeskuksen](#) perustaminen. Genomikeskus tarjoaisi terveydenhuollon toimijoille, tutkimuslaitoksille ja yrityksille yhden asiointipisteen genomiikkaan liittyvissä kysymyksissä. Keskus vastaisi kansallisen genomitietokannan kehittämisestä sekä tukisi tietokannan tehokasta hyödyntämistä potilaiden hoidossa, tieteellisessä tutkimuksessa ja innovaatiotoiminnassa.

#### *4.3. Kansallisen syöpäkeskuksen toiminnan käynnistäminen*

[Kansallisen syöpäkeskuksen](#) perustaminen on suomalaisen terveydenhuollon merkittävimpiä hankkeita. Alueellisten syöpäkeskusten perustamisen jälkeen tulee saattaa loppuun koordinoivan yksikön perustaminen ja sen jälkeen Kansallinen syöpäkeskus voi aloittaa toimintansa.

Syöpäkeskuksen tavoitteena on vähentää syöpäkuolleisuutta ja parantaa hoitoa ja elämänlaatua. Syöpäkeskuksen toiminta edistäisi myös hoitokäytäntöjen yhtenäistämistä ja hoitojen alueellista tasa-arvoisuutta sekä vahvistaisi tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan edellytyksiä.

#### *4.4. Kansallisen Neurokeskuksen perustaminen*

Suomi on kansainvälisesti korkealla tasolla neurotieteen tutkimuksessa, mutta toimintojen yhtenäistämiseksi on tarvetta. [Kansallisen Neurokeskuksen](#) perustaminen on toteutettava mahdollisimman nopeasti. Keskukseen perustamisella tavoitellaan tiiviimpää yhteistyötä kliinisen ja perustutkimuksen, eri tieteenalojen, yliopistojen ja yliopistollisten sairaaloiden välillä sekä pyritään avaamaan mahdollisuuksia yritys yhteistyölle ja kaupallistamiselle.

#### *4.5. Biopankkien toiminnan yhtenäistäminen*

Sairaanhoitopiirit sekä Helsingin, Itä-Suomen, Jyväskylän, Oulun, Tampereen ja Turun yliopistot perustivat vuonna 2017 [Biopankkien Osuuskunta Suomi FINBB:n](#). Osuuskunnan tarkoituksena on jatkossa hoitaa osa itsenäisten biopankkien toiminnoista. Se toimisi keskeisenä tuottajana kansallisten näyte- ja tietovarantojen hyödyntämisessä sekä tuottaisi palveluita biopankeille ja niiden akateemisille, julkisille ja kaupallisille käyttäjille.



Samalla ollaan uudistamassa biopankkilakia. Sekä biopankkitoiminnan yhtenäistäminen että siihen liittyvä lainvalmistelu tulee viedä päätökseen. Toiminnan riittävä resursointi on edellytys tavoitteiden toteutumiselle. Biopankkitoiminnan yhtenäistäminen tuottaa onnistuessaan Suomelle kilpailuetua, kun biopankkien toimintaa pystytään koordinoimaan hallitusti, laadukkaasti ja kustannustehokkaasti.

## **5. Luonnonvarojen kestävään ja monipuoliseen hyödyntämiseen sekä hiilivaraston kasvuun tähtäävän metsä- ja elinkeinopolitiikan toteuttaminen**

Kestävä metsien ja ympäristön hoito ja käyttö on Suomelle elintärkeää. Etenkin metsät ovat tulevaisuutemme kannalta avainasemassa: ne ovat olleet Suomen tärkein luonnonvara sekä hyvinvointimme perusta, ja tulevaisuudelle toivottu kestävä kehitys asettaa metsiin uusia odotuksia.

Vastuullisella, tutkimukseen ja kokemukseen perustuvalla huippuosaamisella löydämme kestäviä metsän- ja ympäristöhoidollisia ratkaisuja, jotka turvaavat hyvinvointiamme myös tulevaisuudessa. Kestävän tulevaisuuden mukaisiin tavoitteisiin kuuluu hiilinielun koon lisääminen pitämällä metsät hyvässä kasvukunnossa kestävästi toteutetulla puuntuotannolla. Lisäksi hiilivarastoa tulee kasvattaa pitämällä metsien kasvu suurempana kuin poistuma. Pitkäikäisten metsätuotteiden määrää ja käyttöä tulee lisätä, mikä kasvattaa hiilivarastoa. Metsiin perustuvia, fossiilisia raaka-aineita korvaavia tuotteita tulee kehittää. Samalla metsien monimuotoisuudesta ja säilymisestä tulee huolehtia (kts. kappale 6). Lisäksi luonnonvarasektorin tietopohjaan, osaamiseen ja kehitystyöhön tulee panostaa aikaisempaa voimakkaammin.

### *5.1. Metsien hiilivaraston kasvattaminen*

Metsien hiilivarastoa tulee kasvattaa pitämällä Suomen metsien hiilitase positiivisena, mikä tarkoittaa poistumaa suurempaa kasvua ja luonnonvarojen käyttöä kestävästi. Metsien hiilivarastoa ja -nielua kasvatetaan kestävästi toteutettavilla hakkuilla, maankäytöllä ja metsien hoidolla. Metsien hyödyntämisessä tulee tähdätä siihen, että hakkuissa poistuva hiili sitoutuu mahdollisimman pitkäikäisiin tuotteisiin ja kiertotalouden innovaatioihin, kuten puurakentamiseen, kierrätettäviin materiaaleihin ja fossiilisia raaka-aineita korvaaviin tuotteisiin, mikä edelleen kasvattaa koko luonnonvarasektorin hiilivarastoa.

### *5.2. Metsien monipuolinen hyödyntäminen hyvinvoinnin tuottamisessa*

Suomen metsiä tulee käyttää monipuolisesti niin, että metsistä saatavat yhteiskunnalliset hyödyt leviävät laajalle. Suomen tulee investoida metsien terveydellisten, matkailullisten, luonnontuotealan kehityksen ja muiden ekosysteemipalvelujen kestävään hyödyntämiseen. Metsien entistä monipuolisemman käytön mahdollisuuksia tulee tutkia ja tehdä tutkimukseen perustuvia, suomalaisille hyvinvointia tuottavia päätöksiä.

### *5.3. Metsä-, ympäristö-, ilmasto-, luonnonvara-, maaperä- ja vesiosaamisen käyttö kehitysyhteistyössä ja palveluviennissä*

Suomi on metsä-, ympäristö-, ilmasto-, luonnonvara-, maaperä- ja vesiosaamisen huippumaa. Kehitysyhteistyössä suomalaisilla on paljon annettavaa luonnonvarojen käyttöön liittyvien projektien asiantuntijoina. Metsitysprojektit, metsävarojen käytön koulutusprojektit, metsien kestävä käyttö ja metsiensuojelun periaatteet ovat toimintamuotoja, joilla Suomen tulisi aktiivisesti edistää ilmastonmuutoksen vaikutusten torjumista kehitysmaissa. Kehitysyhteistyörahoitus tulee nostaa vuoden 2016 leikkauksia edeltäneelle tasolle.

## **6. Suomalaisen luonnon monimuotoisuuden säilyttäminen**

Suomalaisten pitää huolehtia ympäristöstään. Korkeasti koulutettujen ympäristöalan ammattilaisten toimintaedellytyksistä huolehtimalla varmistamme, että Suomi on ympäristöosaamisen ja kestävä kehityksen kärkimaita nyt ja tulevaisuudessa. Ympäristötutkimuksen toimintaedellytykset tulee varmistaa ja vapaaehtoisia luonnonhoitotoimenpiteitä jatkossakin rahoittaa riittävällä tasolla.

Suomalaisen luonnon monimuotoisuuden säilyttämistä ohjaavat [Suomen biodiversiteettistrategia](#) ja sen pohjalta laadittu [Suomen luonnon monimuotoisuuden suojelun ja kestävä käytön toimintaohjelma](#). Näiden ohjelmien toteuttamiseen ja seurantaan tulee edelleen kiinnittää huomiota, jotta ympäristömme suojelun ja hoidon laadukas taso varmistetaan.

### *6.1. Ympäristönsuojelun ja -hoidon laadukkaan tason varmistaminen*

Mikäli Suomen maakuntarakenne uudistetaan ja maakunnista tulee ympäristöhallinnon alalla merkittäviä toimijoita, valtion tulee varmistaa ympäristönsuojelun ja -hoidon riittävä rahoitus- ja laatutaso jokaisessa maakunnassa. Tämä on varmistettava erillisellä lainsäädännöllä.

### *6.2. Pitkäaikaisten ympäristötutkimuksen seurantajärjestelmien turvaaminen*

On erittäin tärkeää, että Suomen ympäristönsuojelua ja -hoitoa koskevat päätökset perustuvat tutkittuun tietoon. Se on mahdollista vain, jos päätöksentekijöillä on käytössään pitkät tutkimukselliset aikasarjat metsien, vesien, meren, eliöstön, maaperän ja ilmaston tilasta. Näiden seurantajärjestelmien ylläpitoon ja kehittämiseen on investoitava riittävästi resursseja.

### *6.3. Vapaaehtoisuuteen perustuvat luonnonhoitotoimenpiteet*

Vapaaehtoisuuteen perustuvia luonnonhoitotoimenpiteitä tulee edistää ja monipuolistaa myös jatkossa. [Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden toimintaohjelma METSO](#) ja Monimetsä-hanke ovat esimerkkejä toimenpiteistä, joiden rahoitus tulee varmistaa tulevina vuosina.

#### 6.4. Vesien ja meren hoidosta huolehtiminen

Suomella on olemassa kannatettavat toimintaohjelmat vesialueittensa hoitamiseen kestäväällä tavalla. [Suomen merenhoitosuunnitelman toimenpideohjelman 2016 - 2021](#) loppuun vieminen tulee varmistaa. Myös [alueellisten vesienhoitosuunnitelmien](#) toteuttaminen on turvattava riittävällä resursoinnilla ja asiantuntemuksella.

#### 6.5. Ekologisten kompensatiomenettelyjen lainsäädännön kehittäminen

Suomen luonnon monimuotoisuuden suojelun ja kestäväen käytön toimintaohjelmassa 2013-2020 on todettu, ettei luonnonsuojelulainsäädäntö yksin eikä yhdessä muun ympäristölainsäädännön kanssa ole kyennyt estämään luonnon monimuotoisuuden vähenemistä. Yhtenä monimuotoisuutta tukevana ratkaisuna toimintaohjelmassa on ehdotettu kompensatiotoimenpiteitä. Ekologinen kompensatio on ihmisen toiminnasta luonnon monimuotoisuudelle aiheutuvan haitan hyvittämistä lisäämällä luonnon monimuotoisuutta toisaalla.

Ekologisen kompensation hyödyntäminen luonnon monimuotoisuuden turvaamisessa edellyttää lainsäädännön uudistamista. Tähän kehitystyöhön on varattava riittävästi resursseja ja kehitystyötä on jatkettava luonnontieteellisen tutkimustiedon sekä valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan rahoittaman ”Ekologisen kompensation ohjauskeinojen kehittäminen” -hankkeen suositusten pohjalta.

### 7. Työelämän joustavuus, työ- ja perhe-elämän yhdistämisen mahdollisuuksien yhdenvertaisuus, työntekijän hyvinvointi ja vaikutusmahdollisuudet

Kestävä tulevaisuus tarvitsee työelämän uudistamista. Työelämän toimivuus on tärkeää kaikilla tasoilla. Toimiva työelämä tehdään työpaikoilla työnantajien ja työntekijöiden yhteistyöllä sekä työmarkkinajärjestöjen ja poliittisten päättäjien järkevillä ratkaisuilla.

Työelämää tulee kehittää entistä enemmän siihen suuntaan, että se tarjoaa kaikille yhdenvertaiset ja nykyistä joustavammat mahdollisuudet rakentaa tuottavaa työuraa. Kehitystyössä tulee ottaa huomioon erilaiset elämäntilanteet liittyen esimerkiksi lasten tai omaisten hoitamiseen tai opiskeluun. Uudistusten tulee koskea työelämän lainsäädännön eri osa-alueita ja ne on tehtävä työelämän lainsäädännön kokonaisuus huomioon ottaen.

#### 7.1. Osaamistilimalli käyttöön jatkuvan oppimisen kehittämiseksi

Avain suomalaisen menestystarinan jatkumiselle on jatkuvan oppimisen ja joustavien koulutusmallien kehittäminen vaativaa asiantuntijatyötä tekeville. Loimu on yhdessä kahdeksan muun akavalaisen ammattijärjestön kanssa kehittänyt [osaamistilimallin](#), joka olisi uusi tapa jakaa jatkuvan oppimisen kustannuksia työntekijöiden, työnantajien ja valtion kesken. Osaamistili on vastaus työuran aikaisen osaamisen kehittämisen kasvavaan tarpeeseen.

## 7.2. Perhevapaajärjestelmän uudistaminen

Perhevapaajärjestelmä tulee uudistaa niin, että se tarjoaa nykyistä yhdenvertaisemmat ja joustavammat mahdollisuudet sovittaa yhteen täysipainoinen vanhemmuus ja työuralla eteneminen. Molemmille vanhemmille kuuluvat yhtäläiset oikeudet sekä perhevapaiden pitämiseen että työuran rakentamiseen.

## 7.3. Kilpailukieltojen tarpeettoman käytön rajoittaminen

Työvoiman liikkuvuus ja terve kilpailu osaajista ovat erittäin tärkeä osa toimivia työmarkkinoita. Kilpailukieltojen tarpeetonta käyttöä työsopimuksissa pitää rajoittaa lainsäädännöllä. [Työ- ja elinkeinoministeriön selvityksessä](#) ehdotetaan kilpailukieltosopimuksia koskevaa sääntelyä muutettavaksi siten, että kilpailukieltosopimusten tarpeellisuutta, suojattavia tietoja sekä sopimusten laajuutta arvioitaisiin käytännön tapauksissa nykyistä tarkemmin. Tätä koskeva lainvalmistelu on käynnistettävä mahdollisimman nopeasti.

## 7.4. Työntekijöiden oikeus saada asiansa ajetuksi

Työntekijällä tulee olla riittävät oikeudet ajaa työelämää koskevaa oikeudellista asiaansa. Työntekijöiden oikeudet tulee turvata säätämällä ammattijärjestöille jäsentensä oikeuksien ajaminen myös sellaisilla aloilla, joilla ei ole työehtosopimusta.

## 7.5. Kansallinen ohjelma häirinnän poistamiseksi

Minkäänlainen häirintä ei kuulu suomalaiseen yhteiskuntaan. Työelämän osalta tulisi toteuttaa laajapohjainen kansallinen ohjelma kaikenlaisen häirinnän poistamiseksi työpaikoilta.

Lähteitä:

[Biotalouskenaarioiden mukaisten hakkuiden vaikutukset metsien monimuotoisuudelle tärkeisiin rakennepiirteisiin. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 51/2016 \(Luonnonvarakeskus\).](#)

[Kansallinen metsästrategia 2025. Valtioneuvoston periaatepäätös 12.2.2015 \(Maa- ja metsätalousministeriö 6/2015\).](#)

[Kasvua vesiosaamisesta ja vesiluonnonvarojen kestävästä hyödyntämisestä – Sinisen biotalouden kansallinen kehittämissuunnitelma 2025](#)

[Kestävää kasvua biotaloudesta – Suomen biotalousstrategia](#)

[luke.fi/tietoa-luonnonvaroista/biotalous-lukuina](http://luke.fi/tietoa-luonnonvaroista/biotalous-lukuina) (Luonnonvarakeskus)

[Luonnon puolesta – ihmisen hyväksi. Suomen luonnon monimuotoisuuden suojelun ja kestävä käytön toimintaohjelma 2013-2020 \(Valtioneuvosto\).](#)

[Luonnon puolesta – ihmisen hyväksi. Valtioneuvoston periaatepäätös Suomen luonnon monimuotoisuuden suojelun ja kestäväen käytön strategiasta vuosiksi 2012-2020 \(Valtioneuvosto\).](#)

[METSÄ 150 – Metsänkasvatuksen keinot lisätä puuntuotantoa kestävästi ja kannattavasti. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 16/2017 \(Luonnonvarakeskus\).](#)

[mmm.fi/metso-ohjelma \(Maa- ja metsätalousministeriö\)](#)

[Parempaa terveyttä genomitiedon avulla – Kansallinen genomstrategia. Työryhmän ehdotus \(Sosiaali- ja terveysministeriö\).](#)

[Selvitys kilpailukieltosopimusten ja salassapitosopimusten käytöstä. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja – Työelämä 18/2018 \(Työ- ja elinkeinoministeriö\).](#)

[sitra.fi/aiheet/biotalous/#ajankohtaista \(Suomen itsenäisyyden juhlarahasto Sitra\)](#)

[stm.fi/biopankkien-yhtenaistaminen \(Sosiaali- ja terveysministeriö\)](#)

[stm.fi/genomikeskus \(Sosiaali- ja terveysministeriö\)](#)

[stm.fi/neurokeskus \(Sosiaali- ja terveysministeriö\)](#)

[stm.fi/syopakeskus \(Sosiaali- ja terveysministeriö\)](#)

[Suomen merenhoitosuunnitelman toimenpideohjelma 2016-2021. Ympäristöministeriön raportteja 5/2016 \(Ympäristöministeriö\).](#)

[Tutkijoiden pääviestit metsien käytön ilmastovaikutuksista. Raportti 1/2017 \(Suomen ilmastopaneeli\).](#)

[Tutkimus- ja innovaationeuvoston visio- ja tiekartta \(Valtioneuvosto\)](#)

[Valtioneuvoston metsäpoliittinen selonteko 2050. VNS 1/2014 vp. \(Maa- ja metsätalousministeriö 2014\)](#)

[ym.fi/fi-FI/Luonto/Pinta\\_ ja\\_pohjavedet/Ohjelmat\\_ ja\\_ strategiat](#)

[ym.fi/puurakentaminen \(Ympäristöministeriö\)](#)

Luonnon-, ympäristö- ja metsätieteilijöiden liitto Loimu ry

Mikonkatu 8, 00100 Helsinki

p. 09 6226 850

[loimu@loimu.fi](mailto:loimu@loimu.fi)

[www.loimu.fi](http://www.loimu.fi)